

ajdovščina, 10. februarja 1968

»Uradniki« in delavci

Najbrž že od takrat, ko poznamo papir in svinčnik, delavci iz proizvodnje postranj gledajo na delavce, ki jim je delovno orodje svinčnik ali pero namesto sekire, lopate, kladiva ali dela ob stroju. V modernejši proizvodnji so ostali oni prvi delavci, tisti drugi pa so postali uradniki. In verjetno bodo vsej socialistični zakonodaji in vrednotenju dela navkljub v marsikaterih glavah še dolgo ostali nepotrebno breme, balast, ki piše delavsko kri.

Kajpada so tudi v našem podjetju »pisarne« in »tisti iz pisarn« vsakdanja tarča, v katero so usmerjeni najraznovrstnejši napadi: od pikrih pripomb do obrekovanja in nesramnosti.

Eden takih napadov je tudi očitek, »da nečemo zmanjšati števila zaposlenih v pisarnah«, ki je zlasti pogost od lanskega poletja dalje, ko smo v tkalnici zmanjšali obseg proizvodnje in odpovedali delo okrog 40 delavcem. Kmalu za tem smo v predlogu za spremembe v organizaciji uprave podjetja predvideli zmanjšanje števila delovnih mest za 12, ker se tudi sami v upravi prav dobro zavedamo, da je vsak neproizvodni delavec, ki ni nujno potreben, za samo proizvodnjo čisto breme. Toda tak delavec je hkrati odvečno breme tudi za njegove sodelavce v sami upravi, saj z zajemanjem v skupno vrečo jemlje tudi del njihovega deleža, ki ga ni zaslužil. Tak delavec pa je lahko odveč, ker je lenuh ali pa zaradi neustrezne, neučinkovite organizacije.

Menili smo, da je nekaj delovnih mest in delavcev v upravi odveč zaradi neustrezne organizacije. Tudi zato smo jo spremenili in jo, kolikor nam dopušča čas in razpoložljivi kadri, izvajamo v prakso. Toda v obratih nekateri s tem očitno niso zadovoljni. Niso, ker ne vidijo ljudi iz uprave, ki bi jim pokazali vrata, »kot smo lansko leto tkalkam«. V tem, da na izpraznjena mesta v upravi ne zaposlujemo novih delavcev; da odpravljamo delovna mesta in zadolžitve z njih prenašamo na druga; da smo formalni (že vrsto let prepotrebni) plansko-analitski sektor, v katerega smo razporedili pet delavcev iz drugih sektorjev, namesto da bi sprejeli nove — v vsem tem ne vidijo prizadevanja, da se število zaposlenih v upravi omeji na zares najnujnejši minimum.

Po mnenju mnogih bi bilo zadoščeno pravičnosti le, če bi z odpovedjo dela 40 tkalkam odpovedali delo tudi določenemu številu »uradnikov« in jih poslali domov. Toda zaradi narave dela v upravi ni mogoče z zmanjšanjem določenega števila delavcev v proizvodnji zmanjšati tudi ustreznega števila delavcev v upravi, kjer skoraj ni dveh enakih delovnih mest.

Strinjamo se s stališčem, da je treba število delavcev v upravi zmanjšati na najni minimum, toda ne zaradi zmanjšanja števila delavcev v proizvodnji in ne po načelu sorazmernosti. Treba je iskati slabosti v organizaciji in jo izpopolnjevati ter tako odpravljati odvečna delovna mesta, na novo uvedena (ki se tu pa tam kot nujno potrebna vedno pojavljajo) pa zaposlovati tiste delavce, katerih delovna mesta smo odpravili, seveda, če so za novo delo sposobni. Tako tudi delamo in v tem ni nobenih neskladij med »vašimi« in »našimi« hotenji; morda le v času, v katerem naj se to izvede. Toda kot vsako, tako zahteva tudi to delo svoj čas in svoj način, če naj bo dobro opravljeno.

Če pa lete napadi na nekatere posameznike v upravi, ki da so nesposobni, je treba verjetno priznati, da jih imamo, kot jih imate »vi« med svojimi delavci. A to je druga plat zvona, ki jo neradi slišimo tako »mi« za naše kot »vi« za vaše in jo oboji ne rešujemo — v škodo nas vseh.

GS

SEJEM »MODA 68«

Ugoden sprejem naših novosti

Splošna ocena poslovnega uspeha letošnjega sejma »Moda 68« v Ljubljani ni ugodna. Lahko rečemo, da so se razstavljalci razočarani vračali z desetdnevnega tradicionalnega sejma. Po sklenjenih kupčijah ugotavljamo, da je bil letošnji sejem manj uspešen kot lanski, a že ta je bil s poslovnega stališča slabše ocenjen od predlanskega. Stagnacija v prometu s tekstilom se nadaljuje in, kot vse kaže, še ni dosegla vrha. Vzrokov za to je veliko in so različni, izvirajo pa iz pojavov zadnjih dveh let. Med temi bi omenili zlasti: zmanjšanje kupne moči potrošnika; odpravo potrošniških kreditov za tekstil; nesmotrni uvoz tekstilnih proizvodov (za 70 molj. \$ v letu 1967); zmanjšanje obratnih sredstev (med drugimi tudi trgovini); večje količine blaga, ki je šlo iz mode oziroma je neustrezno; nesmotrno zniževanje cen večine proizvajalcev (povzroča negotovost pri kupcih in nestabilnost cen) itd.

Letos se vse to v glavnem ponavlja, le da so posledice občutnejše: kupna moč potrošnika se ni izboljšala, temveč obratno; potrošniških kreditov za tekstilno blago ni; uvoz tekstila s konvertibilnega področja zaenkrat ni predviden v večjih količinah (zaradi pomanjkanja konvertibilnih deviznih sredstev), pač pa je predviden večji uvoz iz vzhodnoevropskih in azijskih držav. Ker mora trgovina uvoženo blago plačati mesec dni pred dobavo, se bo njeno stanje glede obratnih sredstev še poslabšalo, po drugi strani pa bo morda to pozitivno vplivalo, tako da se bo trgovina odločala za domačega proizvajalca, ki v najslabšem primeru mesec dni kreditira. V skladiščih proizvajalcev se je sicer količina depasiranega (nepripravnega) blaga zmanjšala na račun znižanja cen, vendar je veliko tega blaga obležalo na trgovskih policah. Tako blago je bilo tudi med uvoženim. Vse to vpliva, da trgovina ni pripravljena na nove nakupe, dokler zalog ne proda. Zniževanja cen proizvajalcev v večji meri ni več pričakovati, saj je večina za to porabila ves dohodek ali pa celo zašla v poslovno izgubo.

Letos je računati le z znižanjem cen manj

vrednih artiklov in zvišanjem cen visoko kakovostnih artiklov, seveda, če bo prišlo do sprostitve cen. Slednje bi bilo zelo pozitivno in v skladu z nameni reforme. Sprostitev cen bi odpravila nesorazmerja med cenami omenjenih artiklov, do katerih je privedel administrativni ukrep zamrzovanja oziroma kontrole cen.

To je nekaj vzrokov za splošno jugoslovansko stagnacijo v prometu s tekstilom. Podobno se v zadnjih letih več ali manj dogaja v vseh razvitih evropskih državah.

Oglejmo si še stanje naše tovarne v tem času. Tudi mi smo odšli s sejma »Moda 68« nezadovoljni, vendar s priznanjem, da je naš novi program proizvodnje uvrščen med najboljše. Ugotovitev naših poslovnih partnerjev, kupcev in tudi konkurence je bila enoglasna, da brez tako korenite spremembe asortimenta ne bi imeli na tržišču kaj iskati. Torej lahko rečemo, da smo končali naš novi obrat oplenitilnico, ki nam ta asortiment omogoča, tako rekoč pet minut pred dvanajsto.

Kljub temu, da so trgovci navdušeni nad našim proizvodnim programom, niso naročali večjih količin blaga iz že prej omenjenih vzrokov. Zanimali so se predvsem za naše prodajne pogoje. Te smo morali delno popraviti oziroma uskladiti s pogoji drugih proizvajalcev. Zah-

(Nadaljevanje na 3. strani)

IZ VSEBINE:

- Str. 2 Predlog prostih dni v letu 1968
Sklepi organov upravljanja
- Str. 3 Sredstva za stanovanja
- Str. 4 Teksaron
- Str. 5 Vprašali ste
- Str. 7 Letošnja moda
- Str. 8 Imeli smo jih . . .

Nova prodajalna!

Cez nekaj dni bo začela poslovati naša prodajalna v drugem prostoru — bivši Kantetovi čevljarški delavnici na križišču pred knjigarno.

Lokacija je tako mnogo primernejša kot prej pa tudi prostor je veliko ustrežnejši. V prodajalni bomo tudi v prihodnje prodajali tkanine in ostanke, ki se prodajajo na kilogram. Prodajalna bo predvidoma odprta nepretrgoma od 8. do 18. ure.

Prodajalna bo seveda poslovala tudi bolj organizirano kot doslej, tako da računamo, da bomo končno uredili prodajo v zadovoljstvo članom kolektiva in drugih potrošnikov.

Za prodajo ostankov članom kolektiva bodo določeni posebni dnevi in urnik, morda pa tudi prostor, da ne bo v času rednega poslovanja prodajalne zaradi tega nepotrebne gneče.

Ker je bilo glede naše prodajalne v zadnjem letu, dveh veliko ugibanj in kritike, je prav, da ob tej priložnosti na kratko povemo, kako smo v zadnjih dveh letih skušali urediti našo prodajo na drobno.

Na račun prodajanja naših tkanin z napako in ostanke, ki smo jih prodajali na kilogram bodisi članom kolektiva bodisi tudi drugim potrošnikom, je bilo veliko spotikanj in hude krvi že pred ustanovitvijo prodajalne. Tudi z lastno prodajalno, ki smo jo odprli proti koncu leta 1965, nismo uspeli te prodaje urediti tako, kot smo želeli. Neprimerno mesto in neustreznj prostor sta veliko pripomogla k temu, da prodaja ni tekla v pričakovanim obsegu. Zato smo sklenili prodajalno preseliti v bivše prostore ajdovske pošte, ki bi jih v ta namen ustrezno preuredili. Toda zaradi težav, v katere smo zahajali v okviru krize celotne tekstilne industrije, smo odstopili od te zamisli, ker je bila predraga. Cena preureditve je bila visoka predvsem zaradi izvedbe, ki naj bi bila taka, da bi se po zunanjem videzu in opremljenosti skladala z okoljem ajdovskega trga, ki je pod spomeniškim varstvom.

Tako smo prostor odstopili Trgovskemu podjetju Hubelj in se dogovorili, da nam dajo v zameno drug prostor ali pa prevzamejo prodajo naših tkanin v svoji prodajalni.

Končno smo se odločili, da obdržimo prodajalno sami in smo z njo našli tudi primeren prostor. Z lastnikom lokala smo sklenili najemno pogodbo za 10 let, tako da lahko rečemo, da je vsaj glede ustreznosti in trajnosti prostora vprašanje prodajalne dobro rešeno. Da bo prodaja zares zaživela in bo tako prodajalna dosegla tudi pričakovane poslovne rezultate, pa bo treba imeti malo več pozornosti in odgovornosti do kupcev: od ustreznega urnika, do dobre postrežbe, predvsem pa dober posluh za želje kupcev, za katere bo ob naših novih izdelkih vsekakor neprimerno več možnosti, da jim ustrezemo, kakor pa jih je bilo doslej.

GS

Predlog prostih dni v letu 1968

Ko smo v zadnji številki Tekstilca objavili razpored prostih dni v delu po 42urnem delovnem tednu za letošnji januar in februar, smo obljubili, da bo predlog prostih dni za vse letošnje leto objavljen na oglasnih deskah, da bodo člani delovne skupnosti lahko predlagali spremembe, preden bo o razporedu dokončno odločil upravni odbor.

Glede na to, da imamo do marca še dovolj časa, smo se rajc odločili, da predlog razporeda objavimo v našem časniku. Predlog, ki ga objavljamo, je izdelal strokovni kolegij; z njim pa je bil na zadnji seji seznanjen tudi upravni odbor, ki nanj ni imel pripomb.

V predlogu so nedelje in prazniki ter proste sobote oziroma drugi prosti dnevi natisnjeni močneje.

Predlog razporeda prostih sobot oziroma drugih dni je sestavljen na podlagi že uveljavljenega načela: tri zaporedne sobote proste, četrta delovna, ne glede na prehajanje tednov iz meseca v mesec. Vendar pa se v predlogu nekajkrat nismo držali tega načela in smo predvideli kot prosti dan namesto sobote kak drug dan. Gre — tako kot lani — za primere, ko pride en delovni dan (ki ni sobota) med dva prosta dneva ali pa neposredno pred dvema prostima dnema ali za njima. To se dogaja ob dveh zaporednih prazničnih dneh, pa tudi enem, če je blizu nedelji. V takih primerih

smo take vmesne dneve predvideli kot proste, namesto na te dneve pa bi delali na sobote, ki bi bile po rednem razporedu (tri proste in ena delovna sobota) sicer proste. Taki primeri, ki so razvidni iz objavljenega koledarčka, so naslednji:

1. Ob prvomajskih praznikih bi namesto na petek, dne 3. maja, delali na soboto 11. maja, ki bi bila sicer prosta. Tako bi imeli za praznik dela kar 5 prostih dni.

2. Ob dnevu borca, 4. julija, bi namesto na petek, dne 5. julija, delali na soboto 27. julija in imeli tako ob dnevu borca proste 4 dni. Mimogrede: Tri prosti dnevi bodo tudi ob dnevu vstaje, ki pade letos na ponedeljek, sobota 20. julij pa je prosta po rednem razporedu.

3. Ob dnevu mrtvih bi namesto na delovno soboto, dne 2. novembra, delali na soboto dne 11. novembra.

4. Ob novem letu bi zamenjali zadnja dva delovna dneva: ponedeljek in torek dne 30. in 31. decembra. Namesto na ta dneva bi delali na soboti dne 7. in 21. decembra, ki bi bile po rednem razporedu sicer prosti. Tako bi imeli ob novem letu prostih 5 dni: od nedelje 29. decembra do vključno četrtega 2. januarja 1969 in, ker bo sobota dne 4. januarja 1969 po rednem razporedu prosta, bi lahko z zamenjavo še petka 3. januarja s kako drugo prosto soboto »pridobili« še tri dni in tako silvestrovali kar 8 dni! No, o tem se bomo pogovarjali v decembru, ko bomo sprejemali razpored prostih dni za leto 1969.

Predloge za spremembe objavljenega predloga oddajte v splošni sektor ali jih vrzite v skrinjice do 20. t. m. UO bo sprejemal predlog razporeda pred koncem februarja.

Ponovno opozarjamo na sklep delavskega sveta, po katerem se sprejeti razpored med letom ne bo več spreminjal.

CS

MAREC	APRIL	MAJ	JUNIJ	JULIJ	AVG.	SEPT.	OKT.	NOV.	DEC.
1 P	1 P	1 S	1 S	1 P	1 C	1 N	1 T	1 P	1 N
2 S	2 T	2 C	2 N	2 T	2 P	2 P	2 S	2 S	2 P
3 N	3 S	3 P	3 P	3 S	3 S	3 T	3 C	3 N	3 T
4 P	4 C	4 S	4 T	4 C	4 N	4 S	4 P	4 P	4 S
5 T	5 P	5 N	5 S	5 P	5 P	5 C	5 S	5 T	5 C
6 S	6 S	6 P	6 C	6 S	6 T	6 P	6 N	6 S	6 P
7 C	7 N	7 T	7 P	7 N	7 S	7 S	7 P	7 C	7 S
8 P	8 S	8 S	8 S	8 P	8 C	8 N	8 T	8 P	8 N
9 S	9 T	9 C	9 N	9 T	9 P	9 P	9 S	9 S	9 P
10 N	10 S	10 P	10 P	10 S	10 S	10 T	10 C	10 N	10 T
11 P	11 C	11 S	11 T	11 C	11 N	11 S	11 P	11 P	11 S
12 T	12 P	12 N	12 S	12 P	12 P	12 C	12 S	12 T	12 C
13 S	13 S	13 P	13 C	13 S	13 T	13 P	13 N	13 S	13 P
14 C	14 N	14 T	14 P	14 N	14 S	14 S	14 P	14 C	14 S
15 P	15 P	15 S	15 P	15 P	15 C	15 N	15 T	15 P	15 N
16 S	16 T	16 C	16 N	16 T	16 P	16 P	16 S	16 P	16 P
17 N	17 S	17 P	17 P	17 S	17 S	17 T	17 C	17 N	17 T
18 P	18 C	18 S	18 T	18 C	18 N	18 S	18 P	18 S	18 S
19 T	19 P	19 N	19 S	19 P	19 P	19 C	19 S	19 T	19 C
20 S	20 S	20 P	20 C	20 S	20 T	20 P	20 N	20 S	20 P
21 C	21 N	21 T	21 P	21 N	21 S	21 S	21 P	21 C	21 S
22 P	22 P	22 S	22 S	22 P	22 C	22 N	22 T	22 P	22 N
23 S	23 T	23 C	23 N	23 T	23 P	23 P	23 S	23 S	23 P
24 N	24 S	24 P	24 P	24 S	24 S	24 T	24 C	24 N	24 T
25 P	25 C	25 S	25 T	25 C	25 N	25 S	25 P	25 P	25 S
26 T	26 P	26 N	26 S	26 P	26 P	26 C	26 S	26 T	26 C
27 S	27 S	27 P	27 C	27 S	27 T	27 P	27 N	27 S	27 P
28 C	28 N	28 T	28 P	28 N	28 S	28 S	28 P	28 C	28 S
29 P	29 P	29 S	29 S	29 P	29 C	29 N	29 T	29 P	29 N
30 S	30 T	30 C	30 N	30 T	30 P	30 P	30 S	30 S	30 P
31 N		31 P		31 S	31 S		31 C		31 T

Sklepi organov upravljanja

DS: Odslej polni osebni dohodki;
UO: Vodstvo komercialne prevzame
časno direktor

V januarju je imel delavski svet eno sejo, na kateri je obravnaval 9 točk dnevnega reda in sprejel 7 sklepov.

Upravni odbor se je v prejšnjem mesecu zbral na sejo dvakrat. Na dnevnih redih obeh sej je imel 9 točk in sprejel 10 sklepov: na prvi seji 3, na drugi pa 7 sklepov.

SKLEPI DELAVSKEGA SVETA

1. seja dne 31. januarja 1968

Po podanem poročilu o izvajanju sklepov zadnje, t. j. 14 seje, ki je bila hkrati tudi zadnja v lanskem letu, je delavski svet obravnaval predlog za zavarovanje premoženja podjetja in civilne odgovornosti v letu 1968. Po novih zakonskih predpisih, ki veljajo od začetka tega leta, zavarovanje ni več obvezno in je prepuščeno samim delovnim organizacijam, da same odločajo o tem, katera sredstva in proti katerim nevarnostim zavarujejo, ali pa da sploh ne sklenejo prostovoljnih

zavarovanj. Ko je delavski svet obravnaval predlog o zavarovanju, se je strinjal s tem, da bi pomenila opustitev zavarovanja preveliko tveganje, zato je sprejel sklep, da se, razen nekaj manjših sprememb, tudi za letos sklenejo enaka zavarovanja in v enakem obsegu kot doslej. Zavarovanja se bodo sklenila z novo zavarovalnico Sava iz Ljubljane, v katero je kot poslovna enota vključena tudi bivša Goriška zavarovalnica, pri kateri je imelo podjetje tudi doslej sklenjena vsa zavarovanja.

Glede na nove razmere na tržišču, ko se blago zelo težko prodaja in kupci nimajo denarja za plačevanje že kupljenega blaga v rokih, ki jim jih postavlja podjetje, je delavski svet določil nove prodajne in plačilne pogoje, ki so za kupce ugodnejši. Gre predvsem za podaljšanje plačilnih rokov, v katerih ima kupec pravico plačati račun s popustom (kasaskonto) oziroma se mu še ne štejejo zamudne obresti, in za priznanje določenih popustov (rabatov) pri nabavi večjih količin blaga.

Ugodeno je bilo vlogi Antona Kreševca, mojstra v predilnici, da se

kredit za gradnjo stanovanjske hiše, ki mu je bil odobren leta 1966 v višini 60.000 N din, prenese do višine 40.000 N din na njegovo ženo (ki je tudi zaposlena v podjetju) za preureditev gospodarskega poslopja v stanovanjske prostore. Razlika 20.000 N din, ki se ji je A. Kreševc odpovedal, se bo uporabila za odobritev kredita za stanovanjsko izgradnjo drugim proslencem.

Na predlog komisije za ugotavljanje materialne odgovornosti je delavski svet delno opustil Vinka Kosovela plačila odškodnine za škodo, ki jo je podjetju povzročil s tem, da je v lanskem novembru naročil v Kranju neustrezno prejo, ki jo je moral podjetje vrniti in plačati stroške prevoza v višini 425 N din. Po tem sklepu je V. Kosovel dolžan podjetju povrniti polovico tega zneska.

Glede na pripravljenost uporabnikov doma kulture, da sofinancirajo ureditev centralne kurjave v domu kulture, je bil sprejet sklep o nabavi peči na gorilno olje ter kritju stroškov za montažo peči in radiatorjev. Peč iz uvoza je cenejša

(Nadaljevanje na 3. strani)

Centralna kurjava v domu kulture

Investicijo bomo izpeljali z udeležbo sredstev zunanjih souporabnikov doma kulture

Na zadnji seji je delavski svet sprejel sklep o ureditvi normalnega ogrevanja prostorov v domu kulture. Za ogrevanje bomo nabavili peč na nafto in nekaj radiatorjev, s čimer bomo pravzaprav le dokončali delo za ureditev centralne kurjave, ki je bilo z vgraditvijo napeljave začeto že ob obnovi doma kulture.

Ureditev centralne kurjave bo stala približno 20.000 N din in bo predvidoma urejena do 25. t. m. Ker podjetje trenutno nima potrebnih sredstev, bodo sredstva za nabavo peči in radiatorjev prispevali zunanji souporabniki doma kulture: Mlinotest, Fructal, gimnazija, in skupščina občine Ajdovščina. Njihovi prispevki se bodo šteli kot naplačilo za prihodnjo uporabo doma kulture do dokončne izrabe prispevanega zneska.

Ureditev ogrevanja s centralno kurjavo je najprimernejša in tudi cenejša od kurjave z drvmi. Razen tega pa se v zadnjih dveh letih sploh ni dalo več kuriti, ker so peči v notranjosti propadale in bi jih bilo treba obnoviti.

Računamo, da bo z ureditvijo centralne kurjave dom kulture lahko več izrabljen, kar bo (Nadaljevanje na 5. strani)

Sredstva za stanovanja v letu 1968

Nakup stanovanj, krediti posameznikom ali stanovanjsko varčevanje

Od predlanskega leta, ko smo se odločili, da začnemo reševati stanovanjsko vprašanje naših delavcev tudi z odobravanjem kreditov posameznikom za zasebno gradnjo stanovanjskih hiš oziroma preureditev nestanovanjskih zgradb v stanovanja (individualno kreditiranje), so naša sredstva za stanovanja za dolgo povsem zamrznila. Tedaj smo namreč razdelili vsa tedanja razpoložljiva sredstva in za skoraj dve leti vnaprej še vsa predvidena sredstva, ki ostanejo podjetju iz 4% stanovanjskega prispevka iz osebnih dohodkov, skupno 643.000 N din. Podjetje lahko sicer poleg sredstev tega prispevka, ki se sme uporabljati izključno za stanovanjsko izgradnjo, nameni v sklad skupne porabe tudi dodatna sredstva za reševanje svojih stanovanjskih vprašanj. V stanju, v kakršnem smo se znašli v lanskem letu, pa seveda take možnosti nismo imeli. Tako v zadnjih dveh letih ni bilo mogoče misliti niti na odobritev še kakega kredita, še manj pa na nakup še kakega stanovanja.

Z razpoložljivimi sredstvi smo v letu 1966 lahko ugodili vsem tedanjim prosilcem za stanovanjski kredit; brez vsakega upanja, da bo prej kot v dveh, treh letih rešena kaka prošnja pa so ostali tisti, ki so prosili za dodelitev stanovanja. Sedaj po dveh letih pa je spet več prosilcev tako za stanovanja kot tudi za kre-

dite. Med 27 nerešenimi prošnjami za stanovanja, vloženih v zadnjih 8 letih, je vsaj 15 še vedno aktualnih. Prosilcev za kreditiranje je pet, ki žele skupaj 110.000 N din kredita. Nekaj članov kolektiva pa namerava še zaprositi za kredit.

Koliko sredstev za stanovanjsko izgradnjo bomo predvidoma imeli letos?

Za dokončno vplačilo sredstev, ki smo jih v letu 1966 preko banke odobrili kot kredite posameznikom, moramo izločiti še 87.500 N din, kar pomeni vsa sredstva, zbrana iz stanovanjskega prispevka v prvih 4-5 mesecih tega leta. Trenutno pa imamo za stanovanja prostih 74.802 N din sredstev, ki še niso razporejena. Poleg tega imamo še 40.000 N din pri banki, ki so bili že odobreni kot kredit, a so se jim trije prosilci odpovedali. Ta znesek lahko uporabimo le za prvotno predviden namen, t. j. za odobritev kredita, za kar pa bo treba še odločiti, na katere nove prosilce se prenese. Po grobem izračunu bodo znašala letošnja sredstva iz stanovanjskega prispevka okrog 230.000 N din. Po plačilu navedene obveznosti do banke v višini 87.500 N din bo ostalo od teh sredstev še okrog 142.500 N din, tako da bo letos na razpolago približno 257.000 N din za reševanje stanovanjskih vprašanj.

Treba pa bo razmisliti o tem, kako letos izrabiti ta sredstva. Samo za dajanje individualnih kreditov jih letos v nobenem primeru ne smemo porabiti. Treba bo misliti tudi na nakup kakega stanovanja, saj imamo v podjetju nekaj zelo nujnih nerešenih prošelj. Pomanjkanje stanovanj je velikokrat vzrok, da ostanejo brezuspešni razpisi prostih delovnih mest, za katera nimamo ustreznih delavcev v Ajdovščini in okolici.

Naslednja oblika uporabe sredstev za stanovanjsko izgradnjo, o kateri bi bilo vredno razmisliti, je tako imenovano stanovanjsko varčevanje preko bank, ki ga večina interesentov za nakup ali graditev stanovanj gotovo že pozna. Varčevanje je v tem, da daje banka po določenem času vlaganja prihrankov (najkrajši čas za vlaganje je 13 mesecev) varčevalcu poleg prihranjenih sredstev še svoj kredit v določenem odstotku od prihranka. Ta odstotek je odvisen od trajanja varčevanja in odplačilne (Nadaljevanje na 5. strani)

Ugoden sprejem naših novosti

(Nadaljevanje s 1. strani)

tevali so kreditiranje od 60 do 120 dni, na kar pa zaradi trenutnega težkega stanja glede obratnih sredstev nismo mogli pristati. Zaradi tega smo tudi manj prodali, kot bi sicer.

Pomanjkanje obratnih sredstev bomo delno skušali ublažiti z ustreznimi krediti, vendar bomo s tem le olajšali sedanje težave glede nabave surovin, v nobenem primeru pa v tem stanju še ne bomo mogli kreditirati kupcev. Za kupce pa je to trenutno eden izmed najvažnejših pogojev, zato bomo toliko časa v nekoliko slabšem položaju nasproti tistim tovarnam, ki razpolagajo z večjimi obratnimi sredstvi in ta pogoj odobravajo. Potrebno bo to prednost nekaterih konkurentov kompenzirati s še kvalitetnejšimi artikli, boljšimi komercialnimi prijemi in solidnim poslovanjem.

Sklepi organov upravljanja

(Nadaljevanje z 2. strani)

kot na domačem trgu in stane okrog 530.000 Lit ter 5.000 N din (500.000 S din) za uvozne stroške. Stroški montaže so neznatni, ker je napeljava za centralno kurjavo že vgrajena in je treba urediti le priključke.

Nato je delavski svet obravnaval dve dodatni točki, ki sta bili dani na dnevni red na sami seji.

Najprej je obravnaval predlog upravnega odbora, da bi od 1. januarja 1968 dalje ponovno izplačevali polne osebne dohodke. Kot vrednost točke bi za obračun uporabljali plansko vrednost, t. j. 7,09 N din. Kot je znano, se je od septembra 1967 dalje uporabljala planska vrednost točke, zmanjšana za 13%, kar pomeni, da je znašala 6,17 N din. Še naprej pa velja sklep delavskega sveta, sprejet na 10. seji dne 26. septembra 1967, po katerem se za obračun osebnih dohodkov uporablja enaka vrednost točke za vse ekonomske enote. Od 1. januarja 1968 dalje se bodo torej za nedoločen čas obračunavali osebni dohodki po enaki vrednosti točke za celotno podjetje, kar pomeni, da bodo za 13% večji kot doslej.

Odobrena je bila nabava posebnega šivalnega stroja iz uvoza za šivanje (spajanje) »komadov« tkanin brez prekrivanja. Tkanine morajo biti spojene brez prekrivanja druge čez drugo, ker bi sicer z robovi ne mogle skozi nove stroje pri nadaljnji obdelavi.

Na koncu se je bila članom delavskega sveta dana informacija o sredstvih za stanovanjsko izgradnjo v letu 1968 in njihovi izrabi. Povzete iz te informacije objavljamo v posebnem članku.

SKLEPI UPRAVNEGA ODBORA

20. seja dne 22. januarja 1968

V zvezi s pismenimi pripombami vodje EE oplemenitilnica in tehnologu na delo vodje tiskarne Diane Cerar je upravni odbor sklenil, naj se vprašanje, če vodja tiskarne zadovoljuje zahteve tega delovnega mesta, takoj razčisti, za kar naj svet EE oplemenitilnica imenuje ustrezno komisijo.

Vodja komercialnega sektorja je bil zadolžen, da poskrbi za pismeno potrditev obljube predstavnikov podjetja »Javor« fz Ivanjice, da bodo sami krili škodo v zvezi s svojo reklamacijo proti podjetju

zaradi umazanega blaga, ki jo je podjetje priznalo, a je bilo pozneje ugotovljeno, da je bilo poslano čisto blago in tako podjetje za škodo ni odgovorno.

Upravni odbor je sprejel odpoved dela vodje komercialnega sektorja Janeza Cerarja in njegov predlog, da mu delo preneha po sporazumu s 1. aprilom 1968.

21. seja dne 30. januarja 1968

Za pripravo na izpit na mariborski višji tekstilni šoli je Dori Božičević in Stefki Orožimovi UO odobril dva dni izrednega plačnega dopusta namesto neplačanega, ki jima po prejšnjem sklepu UO pripada pred vsakim izpitom.

V zvezi z odpovedjo dela vodji komercialnega sektorja je bil za komercialno poslovanje zadolžen direktor podjetja, za pomoč pri tem pa vodja tehničnega sektorja. Sklep velja začasno dokler ne zasede tega delovnega mesta drug delavec in ustrezno ne obvlada delo. Za zasedbo prostega delovnega mesta je UO sklenil takoj objaviti razpis.

Za primerno ureditev nagrajevanja trgovskih predstavnikov je UO

sprejel sklep, da se zberejo podatki o načinu nagrajevanja v drugih podjetjih, ki naj bi rabili kot pomoč pri izdelavi načina, ki naj bi veljal v našem podjetju.

Za bolj tekoče spremljanje proizvodnih novosti doma in v svetu in dajanja predlogov, kateri proizvodi naj se sprejmejo v proizvodnjo, je bil imenovan Tone Kodrič dipl. inženir tekstilne tehnologije, ki dela kot tehnolog v oplemenitilnici, za predsednika posebne tričlanske komisije, ki naj skrbi za razvoj proizvodov in sodeluje z ustreznimi službami za njih uvajanje v proizvodnjo. Še dva člana komisije bo imenoval UO na prihodnji seji na predlog predsednika komisije.

Odobreno je bilo dvodnevno službeno potovanje v Italijo (Firenze) vodji tehničnega sektorja in tehnologu oplemenitilnice zaradi dogovora za nabavo in izdelovanje vzorcev za izdelke nove oplemenitilnice.

UO je sklenil predlagati delavske mu svetu, da sprejme sklep o tem, da se od 1. januarja 1968 dalje izplačujejo polni osebni dohodki po planski vrednosti točke, o čemer pišemo med sklepi delavskega sveta.

Izvajanje sprememb v organizaciji uprave

Delo je začel plansko-analitski sektor

V 10. številki našega lista smo na kratko poročali o spremembah v organizaciji uprave, ki jih je sprejel delavski svet na svoji seji dne 26. septembra 1967. Tedaj smo tudi omenili glavne organizacijske spremembe (ustanovitev plansko-analitskega sektorja; izločitev nabavne službe iz sedanjega komercialnega sektorja in prehod v tehnični sektor; organizacija komercialnega sektorja kot samo prodajnega sektorja ter razdelitev tehničnega sektorja na operativno službo in službo priprave proizvodnje) ter navedli, da se bodo te uvajale v praksi, ko bodo v drugi fazi določene pristojnosti posameznih sektorjev in služb, povezave med njimi in ko bodo opisana delovna mesta.

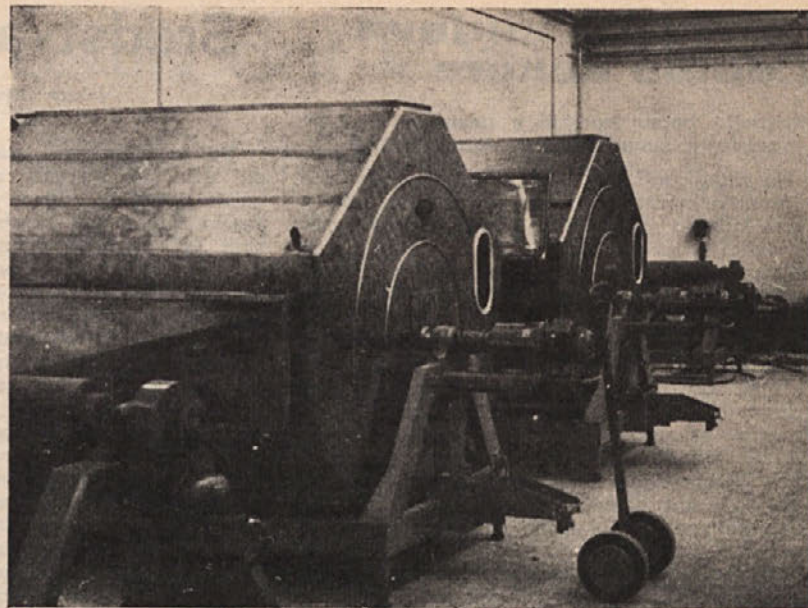
Z začetkom leta smo začeli izvajati tudi drugo fazo v spremembah organizacije. S 1. januarjem je začel delati novoustanovljeni plansko-analitski sektor, ki je kot služba nekaj let čakal na ustrezno zasedbo. Sedaj je vodstvo sektorja prevzel Peter Dacar, ki je pred tem vodil službo za razvoj proizvodov. V ta sektor pridejo posli kalkulacij cen iz tehničnega sektorja, raziskave tržišča iz komercialnega sektorja in analiza iz finančnega sektorja, skupaj torej tri delovna mesta in štiri delavci. Skupaj z vodjem sektorja je tako zbrano v plansko-

analitskem sektorju pet delavcev, ki so prej delali v drugih sektorjih.

Naslednji korak v uresničevanju sprememb je postavitve Draga Ergaverja, dosedanjega pomočnika vodje EE tkalnica na novo delovno mesto vodje tehnične operative v tehničnem sektorju ter izločitev nabave iz komercialnega sektorja v tehnični sektor.

Nabavno službo bo predvidoma vodil Iva Bat, dosednji vodja kadrovske službe, vendar je glede na predvidene organizacijske spremembe v splošnem sektorju, pred odhodom Iva Bata na novo delovno mesto potrebno izpopolniti na novo uvedeno delovno mesto referenta za delovna razmerja in samoupravljanje. Z uresničitvijo sprejetih sprememb v splošnem sektorju bosta namreč združeni delovni mesti psihologa in vodje kadrovske službe, odpravljena pa delovna mesta vodje izobraževalnega centra, referenta za nagrajevanje in ene administratorke. To delo bo porazdeljeno na vodjo sektorja, novega vodjo kadrovske službe in referenta za delovna razmerja in samoupravljanje.

Ko se bo z izločitvijo nabavne službe iz komercialnega sektorja, le-ta organiziral kot prodajni sektor, bodo glavne organizacijske spremembe uresničene. GŠ

Slika prikazuje zaprte vozičke v belilnici.

V novi belilnici se blago impregnira z lugom, navije na zaprti voziček količina 8000 m in pusti reagirati 3 ure. Komora se ogreva z direktno paro na 95° C. Po dveh urah reagiranja se tkanina izpira na pralnem stroju.

Sledi beļjenje. Tkanino impreg-

niramo z belilno floto, jo navijemo na zaprti voziček in pustimo reagirati 2 uri pri 95° C. Sledi izpiranje in sušenje.

Prej smo izkuhivali in belili na žigrih. Beļjenje na žigrih je bilo neekonomično in počasno.

TK

TEKSARON

Na sejmu Moda 68 so bili kupci navdušeni nad tiskanimi tkaninami iz našega teksarona.

Oglejmo si najprej, kaj je pravzaprav teksaron.

V zadnjem desetletju je zelo napredovala izdelava polinoznih vlaken, katerih predstavnik je tudi ajdovski teksaron.

Teksaron vlakna imajo občutne prednosti pred normalnimi viskozni vlakeni. Znano je, da se normalna viskozna vlakna močno mečkajo, trdnost v mokrem stanju je majhna, obdelava zaradi velikega nabrekanja je v apreturi otežkočena.

Polinozna vlakna so po lastnostih zelo podobna bombažu, v mnogih lastnostih pa ga prekašajo. Njihova trdnost v mokrem in suhem stanju je velika. Vlakna so elastična in v vodi malo nabreknejo. V nasprotju s sintetičnimi vlakeni so zelo hidrofilna.

Polinozna vlakna so izdelana iz visokokvalitetne celuloze po posebnih postopkih. Izdelujejo jih v različnih tipih: kot filament rayon, polinozna vlakna bombažnega tipa, polinozna vlakna volnenega tipa.

Polinozno vlakno je zaradi svojih izrednih lastnosti našlo široko polje uporabe v tekstilni industriji. Vlakno se lahko uporablja samo ali pa v mešanicah z bombažem, volno in sintetičnimi vlakeni.

Sama polinozna vlakna so mnogo cenejša od bombaža in so ga že v veliki meri izpodrinila. Da pa se niso že prej uveljavila, je vzrok v tem, ker niso še poznali primernih apretur proti mečkanju.

Oglejmo si v kratkem še predelavo teksarona v novi oplemenitilnici.

Tkanine iz teksarona se smidijo in impregnirajo z razškrabilno floto. Po razškrabiljenju se tkanine izpirajo in kuhajo z detergenti. Pri pranju se odstranijo vse maščobe, ki jih je vlakno dobilo pri izdelavi. Beļjenje ni potrebno, ker teksaron ne vsebuje nobenih obarvanih snovi. Izprana tkanina se suši in normalno tiska ali barva kot bombaž.

Teksaron vlakna zahtevajo posebne apreture. S posebnimi apreturami smo izdelali teksaron tkanine, ki se ne mečkajo, imajo mehak otip in so zelo elastične. TK

(9. nadaljevanje)

PRIDOBIVANJE IN PREDELAVA TEKSTILNIH SUROVIN

Faze v predpredilnici

DVOJENJE

Mikalnikov pramen je sicer očiščen vseh nečistoč, vlakna so vzporejena — zaradi dolžinske neenakomernosti pa še ni sposoben za raztezanje in nadaljnjo predelavo. Zato pramene predhodno dvojimo. Bistvo dvojenja je združitve večjega števila mikalnikovih pramenov v novi enoten pramen, kjer se neenakomernosti posameznih pramenov izravnavajo in tako dobimo večjo povprečno enakomernost dvojnega pramena. Pri raztezalkah je dvojenje običajno šestkratno.

RAZTEZANJE (skica 1)

Namen raztezala je, da več ločenih pramenov z raztezanjem združi v nov enakomeren dvojni pramen. Raztezanje pramena je podaljšanje njegove dolžine na račun debeline. Vlakna se pri tem premikajo, izravnavajo in usmerjajo. Raztezamo z več pari raztezalnih valjčkov. Sprednji tečejo z večjo obodno hitrostjo od zadnjih. Vsak par valjčkov vpenja s pritiskom oteževalnih valjčkov vlakna, da se premikajo z njihovo obodno hitrostjo. Tako se vlakna med valjčki (raztezno polje) razvlačijo, pri čemer sprednji par valjčkov, ki ima večjo obodno hitrost, iz-

vlači vlakna iz počasneje dovajanega pramena. Če je hitrost sprednjih valjčkov dvakrat večja od dovajalnih, je tudi odtekajoča dolžina v istem času dvakrat večja — govornimo o dvakratnem raztegu

$$R = \frac{V \text{ odv}}{V \text{ dov}}$$

R — razteg

V odv — odvajalna hitrost

V dov — dovajalna hitrost

Običajno imamo več raztezalnih polj. Tudi v tem primeru je celotni razteg enak zmnožku delnih raztegov.

FLYER

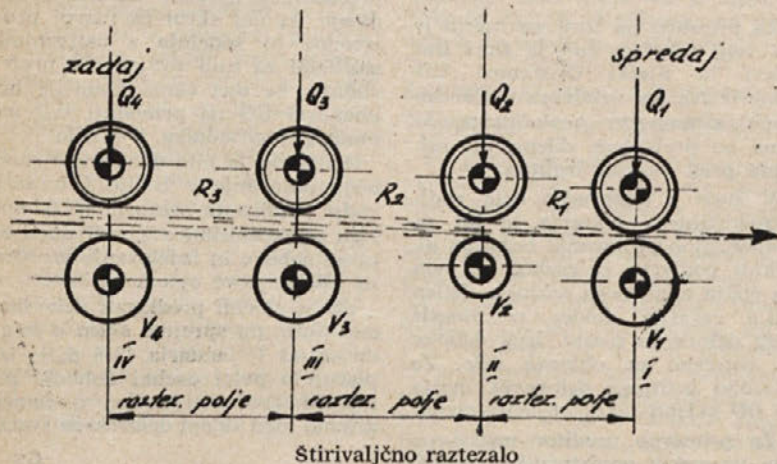
Pramen, ki pride iz zadnje raztezalka, je po dolžini dovolj enakomeren ter sposoben za raztezanje do zahtevane številke preje. Ker pa tako velikih raztegov na prstančnih strojih ne moremo doseči, moramo v predilni postopek vključiti še nove stroje — flyerje. (Poznamo pa še nove postopke predenja, ki teh predpredilnih strojev ne potrebujejo — uporaba visokoraztežnih raztezal na prstančnih strojih).

Flyerjev stenj navijemo na lesene cevke. Na prstančnih strojih se stenj odvija s teh cev in mu povečamo trdnost z neznatnim vitjem. Da je pa še vedno sposoben za raztezanje, ga vijemo le toliko, kolikor nujno zahteva preprečitev nedovoljenih raztegov izven raztezala (odvijanje, transport itd.).

Glavne naloge flyerjev so torej:

- raztezati mora predloženi pramen;
- dati mora iztekajočemu stenju vitje;
- rahlo viti stenj naviti na lesene cevke.

MB

(Nadaljevanje s 3. strani)

Mala primerjava 1966 : 1967

Sredstva za stanovanja v letu 1968

dobe za vračanje odobrenega kredita. N. pr. podjetju, ki bi v 13 mesecih privarčevalo 100.000 N din (10.000.000 S din), bi dala banka po 13 mesecih kredit v višini 50 % od privarčevane vsote z odplačilno dobo 18 let ali pa kredit v višini 90 % od privarčevane vsote (torej skoraj še toliko, kot je privarčevalo), vendar s krajšo odplačilno dobo — samo 5 let. Če bi podjetje zaprosilo za kredit šele po dveh ali treh letih varčevanja pa bi bil kredit, ki bi ga dobilo od banke, enak pa tudi še enkrat večji od privarčevanega zneska.

Res je, da je treba pri takem varčevanju določen čas čakati, po tem času pa je skupaj s privarčevanim zneskom in kreditom banke na razpolago več sredstev, ki pridejo zlasti prav, če je treba v kratkem času rešiti nujna stanovanjska vprašanja, ki bi jih samo z lastnimi sredstvi ne mogli. Prav zaradi tega bi bil tak način reševanja stanovanjske problematike za podjetje ugoden, ker ima sedaj veliko pomanjkanje stanovanj, v prihodnje pa bi zbralo dovolj sredstev za odplačevanje kreditov.

Ta informacija o načinih izrabe sredstev za stanovanjsko izgradnjo naj rabi članom kolektiva za lažje razumevanje predloga dokončne odločitve o uporabi teh sredstev, ki jo ho sprejemal delavski svet na eni izmed prihodnjih sej. Prav bi bilo, če bi v zvezi s tem dali svoje predloge, da bi pri sestavi predloga bolje poznali tudi mnenje članov kolektiva. GS

(Nadaljevanje s 3. strani)

CENTRALNA KURJAVA V DOMU KULTURE

prineslo tudi več sredstev za njegovo vzdrževanje. Dom je namreč dan v uporabo podjetju, ki tako skrbi tudi za njegovo finančno poslovanje. Zato si mora podjetje prizadevati za čim bolj smotrno uporabo doma, ki zagotavlja vsaj kritje tekočih stroškov in stroškov vzdrževanja.

V lanskem letu o znašali izdatki za dom 9.739,24 N din brez amortizacije, dohodki pa 11.476,75 N din, t. j. 1.737,51 N din več kot izdatki. Vendar pa presežek še zdaleč ne krije amortizacije doma, ki znaša približno 8.310,00 N din na leto. Da bi z dohodki doma krili še preostalo amortizacijo, bi bilo potrebno, da bi bil dom veliko več izrabljen ob nekoliko višjih cenah uporabe in nižjih tekočih stroških (razsvetljava, voda, ogrevanje), k čemur bomo nekaj prispevali tudi z ureditvijo centralne kurjave. GS

Bolezni izostanki in boleznine

O gibanju izostankov z dela zaradi bolezni in njihovih vzrokih smo pisali v zadnji številki, ko smo objavili podatke za enajst mesecev lanskega leta. Tedaj smo ugotavljali, da je znašal »stalež« (odstotek odsotnih delavcev z dela zaradi bolezni) za ta čas 3 %.

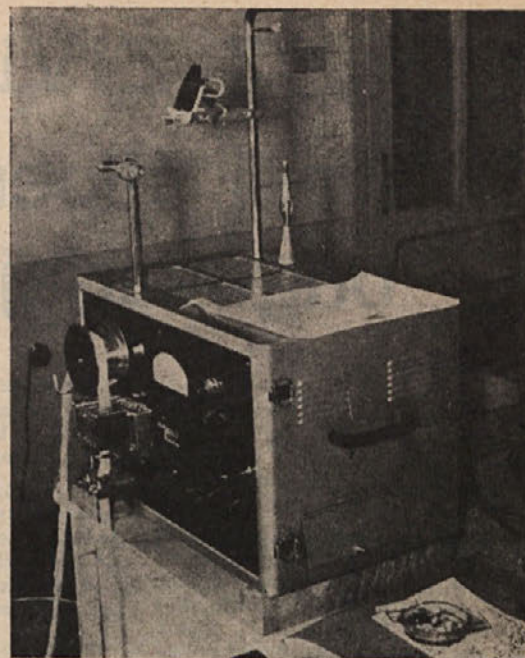
Enak podatek velja tudi za celo leto 1967 : 3 % stalež, medtem ko je znašal v letu 1966 le 2,6 %. K povečanemu staležu so spet več prispevali moški (dobro, da jih ni v podjetju še več!) kot ženske in njihov stalež je lani v primerjavi z letom 1966 celo še narasel. Predlanskim je znašal 3,1 % (pri ženskah le 2,4 %), lani pa 3,8 % (pri ženskah 2,8 %).

Zaradi povečanega staleža se tudi sredstva, izplačana delavcem kot nadomestila osebnega dohodka za čas odsotnosti z dela zaradi bolezni (boleznine), v lanskem letu v primerjavi z predlanskim niso zmanjšala, ampak so se celo rahlo povečala: od 31.559.124 S din v letu 1966 na 31.653.838 S din v letu 1967. V primeru napovečanega staleža pa bi se znesek boleznin moral zmanjšati, saj se v lanskem letu za prve tri dni odsotnosti z dela niso priznavale, za odsotnost z dela nad 3—30 dni (ki se plačujejo iz sredstev podjetja) pa je podjetje določilo nižji odstotek nadomestila, kot je veljal v letu 1966.

Glede na to, da za odsotnost z dela do 3 oziroma 30 dni delavci v letu 1967 niso dobivali nadomestila osebnega dohodka oziroma je bilo nadomestilo nižje kot v letu 1966, je podjetje kljub večjemu staležu plačalo iz svojih sredstev (za odsotnost do 30 dni, nad 30 dni plačuje socialno zavarovanje) manjši znesek kot predlanskim : lani 7.793.247 S din, predlanskim pa 9.072.618 S din. Vendar pa je bilo podjetje kljub temu lani na slabšem kot predlanskim, saj je moralo celotni znesek plačati iz svojih sredstev, v letu 1966 pa je dobilo od socialnega zavarovanja za odsotnosti z dela do 30 dni (v obliki tako imenovanega odstopljenega dela) znesek 8.844.893 S din, t. j. le 227.725 N din manj kot je izplačalo boleznin iz svojih sredstev (9.072.618 S din).

Iz povedanega izhaja, da je moralo podjetje lani izplačati iz svojih sredstev približno 7.500.000 S din več kot leto prej, čeprav so zavarovanci zaradi zmanjšanih pravic iz zdravstvenega zavarovanja dobili za boleznine manj kot predlanskim.

GS

Uster aparat

Merjenje enakomernosti preje

Za kvalitetno prejo ni dovolj samo to, da ima določeno število, trdnost, razteg, vitje, temveč igra odločujočo vlogo enakomernost preje. To je eden izmed faktorjev, kakšen videz bo imela tkanina ali pletivo. Doseganje enakomernosti preje ni toliko odvisno od surovin, temveč od pravilnega delovanja strojev ter od pazljivosti odgovornih mojstrov in delavcev. Tako se mora skrb za doseganje enakomerne številk bombažnega prediva začeti že pri enakomernosti baterskih svitkov ter nadaljevati po vseh fazah predelave.

Za ugotavljanje enakomernosti pramena, predpreje in prediva nam rabi uster aparat. V aparatu teče material z enakomerno hitrostjo skozi tako imenovani kondenzator za merjenje. Nastane električni signal, ki je povezan s pisalom; ta pa grafično beleži variranje materiala, vendar v merilu zmanjšane slike. Med aparatu za merjenje enakomernosti in grafičnim regulatorjem se vključijo razni elektronski aparati za izračunavne srednje linearne neenakomernosti (V %) in variacijskega koeficienta (CV %). EŽ

V P R A Š A L I S T E

Za to številko smo prejeli naslednja tri vprašanja:

— Kakšen komercialni uspeh je dosegla naša nova proizvodnja na sejmu Moda 68?

— Kje in kako bo poslovala naša nova prodajalna?

— Kaj je s prodajo ostankov?

Menim, da smo na prvo in drugo vprašanje v celoti odgovorili s posebnima sestavkoma o sodelovanju našega podjetja na sejmu Moda 68 in o začetku poslovanja prodajalne v novih prostorih.

Tudi vprašanja prodaje ostankov smo se v sestavku o novi prodajalni bežno dotaknili, vendar pa zahteva vprašanje o tem bolj izčrpen odgovor. Vprašanje se namreč v celoti glasi:

»Tako pestri artikli kot so karo flanele, polpopelini in še posebno novi tiskani artikli, ki jih izdelujemo v zadnjem času, so postali vzrok za vsakdanje povpraševanje: »Ali bomo dobili kaj ostankov za lansko leto? Kdaj jih bomo lahko kupili?«

Zato prosimo komercialni sektor, da odgovori na ta vprašanja in obenem razloži, kje se bodo ti ostanki prodajali po preselitvi naše prodajalne in na splošno, kako bo ta prodaja ostankov organizirana, da ne bo prišlo do raznih nepravilnosti.«

Glede načina prodaje ostankov v prihodnje ne predvidevamo nikakršnih sprememb. Prodaja bi potekala preko naše prodajalne, le da bi za člani delovne skupnosti določili posebni urnik in morda tudi drug prostor, kar bi bilo v korist njim samim in drugim kupcem, ki bi se sicer v tistih dneh znašli v gneči in imeli zato slabše pogoje za izbiro in nakup kot sicer.

Za naprej predlagamo prodajo ostankov vsake tri mesece, in sicer celotne zaloge, ki bi se v treh mesecih nabrale. Neprodane ostanke iz te zaloge pa bi dali v redno prodajo in je ne bi hranili za naslednjo prodajo.

Prodaja ostankov sedanje zaloge, razen tiskanih tkanin, je bila do-

ločena za čas od 2. do 10. t. m. Ostanki tiskanih tkanin še niso bili danj v prodajo, ker jih sedaj še skoraj ni. Zato jih bomo dali v prodajo pozneje, ko jih bo več. Tiskane tkanine pa bodo dane v prodajo kot vse druge tkanine z 20. t. m., ko bo prodajalna začela poslovati v novem prostoru.

Navedena ureditev za prodajo ostankov je le naš predlog. Priznati pa moramo, da je zaradi ostankov navadno res veliko hude krvi. Zato želimo, da bi sami člani kolektiva dali svoje predloge o tem, kako naj bo v prihodnje urejena prodaja teh ostankov: kot lani preko prodajalne, kot sedanja prodaja od 2—10. t. m. (glede načina in kraja) večkratna po manj ali enkratna za 5 kilogramov, ali da bi že vnaprej pripravili pakete in jih razdelili (da ne bi bilo očitkov na račun protekcije pri izbiranju). In končno še, kako naj se določi vrstni red prodaje: po abecednem redu ali po ekonomskih enotah, tako da bi bil vrstni red pri vsakokratni prodaji

drugačen. Tudi na ta način je namreč veliko razburjenja.

Dogovorite se torej in predlagajte tako, da vas bo čimveč zadovoljnih. GS

LAHKO SE ZGODI

— da dobimo v okrepčevalnici na pol pečene žemlje, ki vsebujejo do 35 % vlage;

— da prodajamo ostanke blaga drugim in pozabimo na naše ljudi;

— da imamo kljub veliki pestrosti karo flanel, v naši trgovini v prodaji samo en desen;

— da ima prostor za tkalnico in barvarno videz odpada;

— da za naše artikle uporabljamo tuja imena in ne vemo ali prav se piše Como ali Komo;

— da naš Mercedes uživa predčasno pokojnino. EŽ

IZ ŽIVLJENJA KOLEKTIVA

Naši študenti odgovarjajo

Tokrat bi še o teh spregovorili nekaj besed, kajti polovica šolskega leta je spet mimo. Vsi so prišli v času zimskih počitnic v podjetje in nas obvestili o rezultatu svojega polletnega šolskega dela.

Povedati moramo, da smo z uspehom naših študentov lahko zadovoljni, saj je pokazalo od vseh 14 študentov kar 83 odstotkov zares dober uspeh in le 17 odstotkov ni doseglo zadovoljivega polletnega uspeha. Ker bodo verjetno v predvidenem času uspešno dokončali šolanje, je prav, da jim damo, ko pridejo v podjetje na kakršenkoli razgovor ali počitniško prakso, čim več možnosti in seveda pomoči pri spoznavanju okolja, v katero bodo postopoma prihajali. In končno: tudi nam, ki smo že v delovni skupnosti, bo prijetneje, če bomo vedeli, da so to mladi ljudje, ki so premagovali tudi marsikatero težavo in ki so se nekaj let vztrajno pripravljali za to, da nam bodo pomagali dosegati popolnejše proizvodne procese. S tem v zvezi bi morali vse bolj upoštevati in sprejemati ugotovitve strokovnjakov na tem področju, da zavzema izobraževanje strokovnih kadrov v gospodarskih organizacijah strateško mesto v povečanju proizvodnosti. Znan sovjetski ekonomist je celo izračunal, da učinek sistematičnega izobraževanja za 27,6 krat prekoračuje izdatke za šolanje.

S sodobnim upoštevanjem vrednosti izobraževanja bi morali imeti v prihodnje več razumevanja do urejanja najnujnejših potreb ljudi, ki jih šolamo. Zato smo namenili nekaj prostora v našem glasilu razgovoru z nekaterimi našimi študenti. Na zastavljena vprašanja so odgovorili: Danica Tomažič, Nada Koritnik, Ivan Kobal, Janko Vitežnik, vsi dijaki na srednji tehnični tekstilni šoli. V razgovoru sta sodelovali še Katja Birsa in Alida Jurčič, dijakinji na šoli za oblikovanje v Ljubljani.

Verjetno bo tud vas zanimalo, kje in kako preživljajo naši dijaki počitnice.

Povedali so mi, da jim je najprijetneje doma in da jim je bil čas počitnic le en sam bežen trenutek. Najbolj zavzeto in v delovnem razpoloženju sta izrabili zimske počitnice Nada Koritnik in Katja Birsa, ki sta zbirali in urejali različne teoretične ugotovitve iz strokovne literature ter preostale potrebne podatke za diplomski nalogi.

Kako je kaj s študenti? Vam le-ta zadostuje?

Odgovori so bili enotni, da je študentija prenizka, hkrati pa razumevajoči do trenutnega stanja, v kakršnem je podjetje. Izpisali smo vam le tri najznačilnejše izmed vseh odgovorov:

— . . . Študentija, ki jo dobivam, mi ne pokriva izdatkov niti za naj-

skromnejše življenje; vsekakor pa mi v največji meri omogoča šolanje, ki bi bilo nemogoče, če bi bila vezana samo na podporo staršev.

— . . . Zaradi splošne druginje in seveda visoke cene dijaškega doma se mi zdi, da je študentija prenizka. Če pa pogledam na sedanje stanje podjetja, se nič ne pritožujem in upam, da se bo to kmalu popravilo.

— . . . V šolskem letu 1967/68 znaša domska oskrbovalnina 260 N din, študentija pa 180 N din, kar je občutno premalo v primerjavi z velikimi izdatki. Upam, da homo lahko še mi občutili povišanje študentije.

Kakšen je vaš predlog za izboljšanje sodelovanja in tesnejšo povezavo med podjetjem in študenti?

Naštevamo vam le nekatere odgovore, ker so se tudi pri tem vprašanju nekateri odgovori prekrivali.

— . . . Želela bi, da bi se študenti in podjetje trdneje povezali in večkrat sestali ter obravnavali probleme, ki zanimajo nas študente in tudi podjetje.

— . . . Večkrat bi se morali sestati z vodilnimi ljudmi, da bi nas le-ti neposredno seznanili s tekočimi problemi domačega podjetja.

— . . . »Ajdovski tekstilec« nam še vedno prinaša največ dogodkov iz življenja kolektiva. Kljub temu bi želela, da bi bili študenti bolj kot doslej seznanjeni še z drugimi problemi, ki jih ne najdemo v časopisu in jih mogoče prvič slišimo na cesti od drugih ljudi. Zato bi se morali občasno sestati z vodilnimi ljudmi, ki bi nas seznanili s proizvodnimi problemi in poslovanjem podjetja nasploh.

Vsem našim dijakom želimo pri njihovem nadaljnjem šolskem delu še veliko uspehov. Njihove želje in predloge za boljše medsebojno sodelovanje bomo poskušali v prihodnje uresničevati. Končni uspeh pa bo odvisen od prizadevnosti tako enih kot drugih.

E K

NESREČI PRI DELU

V mesecu januarju sta se poškodovali dve delavki, obe na poti na delo.

Delavka AK je spodrsnilo na poledeneli cesti. Pri padcu si je poškodovala nogo v gležnju. Odsotnost z dela je trajala 5 delovnih dni.

Na poledeneli cesti je padla tudi delavka MS in si prav tako poškodovala nogo v gležnju. Odsotnost z dela je trajala tri delovne dni.

V januarju je bilo zaradi nesreč pri delu izgubljenih le osem delovnih dni.

Športne novice

KEGLJANJE

V mesecu januarju je bilo organizirano sindikalno ekipno tekmovanje v kegljanju 6 x 100 lučajev, katerega so se udeležili tudi naši kegljači. Tekmovanje je bilo na dvosteznem kegljišu kegljaškega kluba »Primorje«. Naša ekipa, ki so jo sestavljali: Stano Hladnik, Ivo Bat, Edo Makovec, Stane Zorč, Milan Pečenko in Jože Škofič je zasedla častno drugo mesto. Žal se je za to tekmovanje proti pričakovanju prijavilo manj ekip kot smo pričakovali, vendar je izid tekmovanja vseeno pokazal pravo sliko moči naših kegljačev. Glede na trenutno dobro formo, bi namreč naša vrsta dosegla drugo mesto tudi ob popolnejši udeležbi.

Med tekmovanjem je bila postavljena tudi norma 380 podrtih kegljev na 100 lučajev za uvrstitev v nadaljnje tekmovanje posameznikov za prvaka naše občine. V nadaljnje tekmovanje so se od naših kegljačev uvrstili: Stano Hladnik, Edo Makovec, Ivo Bat in Stane Zorč.

SAH

Šahisti naše občine trenutno merijo svoje sposobnosti na polfinalnem prvenstvenem turnirju za prvenstvo občine med posamezniki. Na turnirju sodeluje skupno 16 šahistov. Naš kolektiv zastopa 7 šahistov, in sicer: Ignac Nadižar, Stane Zorč, Drago Ergaver, Franc Weingerl, Miloš Rušt, Ivo Perhavec in Mirko Žunič. Turnir je že v zadnji tretjini in po dosedaj odigranih kolih imajo štirje naši igralci dobre možnosti za uvrstitev v sam vrh tabele, ki daje pravico do udeležbe na finalnem turnirju.

FW

družina Ergaver

V januarju se je upokojila Draga Žiberna, obračunovalka osebnih dohodkov v pomožnih obratih. V imenu kolektiva: hvala in srečno!

Prišli... odšli...

V drugi polovici meseca decembra 1967 se je zaposlila pri nas Ivanka Birsa, čistilka cev.

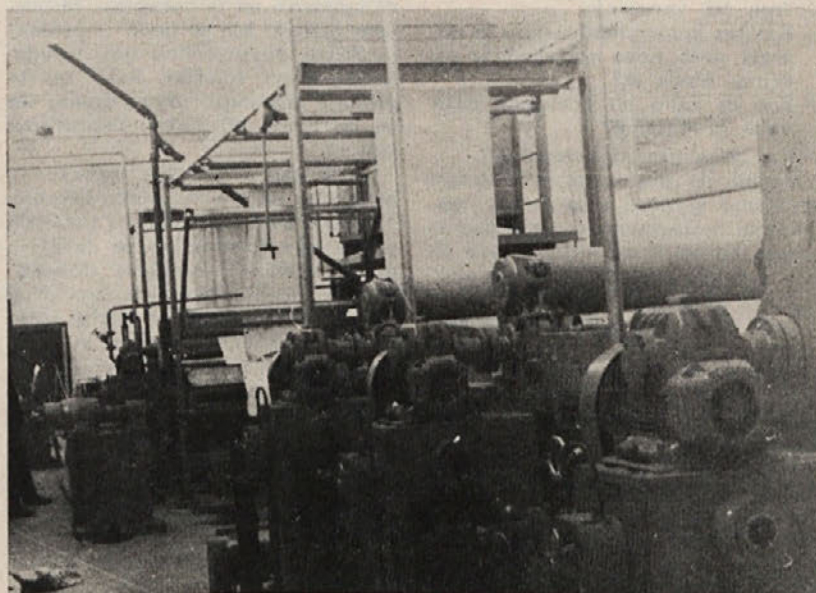
. . . prenehali pa so delati:

Jože Batič, ključavničar; Iva Božič, flajerka; Anica Egič, vdevalka; Nevenka Furlan, tkalka; Marija Kobal, čistilka blaga; Angela Lemut, flajerka; Tanja Pugelj, natikalka; Katarina Rupnik, vozač preje; Jože Sinigoj, tkalski mojster; Otilija Stokelj, tkalka.

Stanje zaposlenih dne 31. decembra 1967: 536 žena in 227 moških, skupaj 763.

ZAHVALA

Najtopleje se zahvaljujemo vsem sodelavcem za izkazano pomoč in sočustvanje ob izgubi naše drage mame

Nov bellini stroj v oplemenitilnici

Letošnja moda

Geslo letošnje mode je »BARVA«. Povedati moramo brž: barve morajo biti čiste, sveže, drzne, kot so: limonino rumena, živahno rdeča v kombinacijah z belo, oranžna, mnogo modre, rjave v vseh odtenkih in vedno elegantne črne barve. Kakšno metražno blago bo letos moderno, bi pa najlaže videle v naši novi oplemenitilnici, saj smo se verjetno že vse razveselile zares lepih vzorcev za poletne obleke. Na modnih tkaninah letos srečujemo večje fantazijske vzorce, perzijske, arabske in japonske motive, ki jih vzorčarji »kradejo« tudi iz zakladnice stare ljudske umetnosti v Egiptu in Mehiki, večje rože in vijuge. Majhnih vzorcev je torej konec. Izjeme so le še karo, pepita, črte in »a novo pike. Zelo bomo moderne tudi v spomladanskih plaščih iz novega praktičnega sintetičnega usnja z mnogimi kovinskimi dodatki. Ne pozabimo, da je umetno usnje tudi naš najnovejši proizvod in da ga bomo verjetno lahko kupile v naši trgovini.

Najpomembnejši jugoslovanski sejem mode v Ljubljani je pokazal, da je na splošno letošnja moda zelo svobodna tudi v krojih. Poleg vojaško ukrojenih enobarvnih ali pisanih kostumov z dolgimi jopiči je potegnila iz naftalina metuljčaste volančke in mladostne bele ovrtnike z enakimi zapetniki, hkrati pa vsiljuje pelerine in hlačna krila. Modno linijo 68 bi lahko označili tudi takole: život obleke moramo ukrojititi tako, da bo dajal videz dekletca, ki je prehitro preraslo obleko, skratka podoživeti moramo modno 1930 leto. Opozoriti moramo tudi na to, da se je letošnja modna li-

nija popolnoma izognila ozkim krilom. Modni časopisi prinašajo krila z eno, dvema, stoterimi gubami, nagubana z obeh strani, kakršna smo že nosile v letu 1950.

In kako je z dolžino oblek? Tudi modna revija, ki jo je pripravil na letošnjem sejmu mode center za sodobno oblačenje, je v svoji kolekciji prikazala za nas še neudomačena maxikrila. »Resnična »dolžinska« mera 1968 pa se pomika od šest do deset centimetrov nad koleno.

Modno leto 1968 se vrača z vsemi svojimi značilnostmi za nekaj desetletij nazaj in z modernim ključem odpira zarjavele ključavnice skrinj, ki so jih zaprle ženske roke v letu 1930. EK

10 zapovedi za kateregakoli vodjo

1. Ne pozabi, da brez ognja ni dima, brez vzroka ni nezadovoljstva!
2. Razišči vzroke pritožbe brez vsakega predsodka!
3. Skušaj odpraviti odkriti vzrok!
4. Pred reševanjem zberj na objektivni način vse potrebne podatke, ki lahko osvetlijo problem!
5. Previdno odmotavaj in razlagaj dejstva, da ne bi prihajal do napačnih sklepov!
6. Mirno poslušaj pritožbo, ne prekinjaj človeka pri njegovi razlagi. Tako se zmanjšuje napetost in se pri pritožniku ustvarja mirnejše razpoloženje!
7. Ne pozabi vprašati pritožnika, kaj bi bilo treba po njegovem mnenju ukreniti!
8. Ustvari vtis, da se razgovarjata kot enakopravna človeka, torej brez visokosti in brez sladkobnega sočutja!
9. Ne zavzemaj že vnaprej svojega stališča, dopusti mirno in demokratično debato! Imej do vseh enako jasna in čvrsta stališča! Tudi slabičem je treba odkrito povedati, da pričakujemo od njih enako delo kot od vseh drugih.
10. Drži besedo, ki si jo dal pri razgovoru!

Odločajte se za „malo šolo“!

Nekaterim staršem se zdi nerazumljivo, da je otrokom tako zelo potrebna priprava na šolo. Priprave na ta pomemben življenjski dogodek vstopa v šolo so potekale do lanskega leta le v ozkem družinskem krogu in v nekaterih vzgojno-varstvenih ustanovah. Vse dosežanje izkušnje pa kažejo, da velika večina staršev zaradi pomanjkanja časa in ustreznega znanja pripravlja otroke na šolo nenačrtno. In ker je splošno znano, kako pomembna je predšolska doba za normalen otrokov razvoj, se morajo tudi starši prepričati, da so prav oddelki za pripravo otrok na normalno šolanje — tako imenovane »male šole« — zares posrečene oblike dela predšolskih otrok.

Tovrstne predšolske priprave so nujne, saj sta deček in deklica od vstopa v šolo živela svojevrstno življenje, ki se z vstopom v šolo bistveno spremeni. Šolsko delo zahteva od otroka določene napore, na katere se mora pripravljati fizično in psihično; najmočnejše seveda med petim in sedmim življenjskim letom. V ustrezno organiziranih predšolskih oddelkih se otroci pod strokovnim nadzorstvom učijo številnih novih pojmov, pravilnega odnosa do svojih vrstnikov, srečujejo se z novimi predstavami, navajajo se na red, delo in podobno. Neposredno pred vstopom v šolo je torej priporočljivo vključiti otroka v take oblike dela, ki so za njega privlačne in ne vzbujajo vtisa, da je otrok pravzaprav že v šoli, ampak da se nanjo je pripravljala. Tudi delovni programi »male šole« vsebujejo različne smotre: n. pr. razvijanje umskih sposobnosti, utrjevanje pridobljenih spoznanj, razvijanje ročnih spretnosti in s tem pripravljajo otrok na pisanje. Drugi smotri, ki jih želi uresničevati »mala šola«, pa so še: vplivati na samostojnost otrok, na njihovo varnost (zlasti v prometu), na sposobnost sodelovanja v skupini, vzbuditi zanimanje za šolo in podobno.

Moja želja je, naj vam ti skopi podatki pomagajo k odločitvi, da je za vašega »malga šolarja« tudi »mala šola« tako zelo potrebna.

EK

Razumevajoča pomoč pri urejanju doma

Za neprijetno in ugodno družinsko življenje ni dovolj samo to, da naše stanovanje opremimo po svojih možnostih, ampak pride glavna skrb s tem, kako naj stanovanje vzdržujemo. Samo vzdrževanje stanovanja pa je obsežno, zamudno in mnogokrat nevhvaležno delo, saj velikokrat slišimo: »Kar naprej pospravljam, pa se nikjer ne pozna.«

Marsikateremu moškemu članu družine se zdi samo po sebi umevno, da je delo v zvezi z vzdrževanjem stanovanja izključno samo »žensko« opravilo. Vendar so minili časi, ko je bila žena samo gospodinja z »belim predpasnikom«, kopico otrok okoli sebe, polna skrbi okrog kuhe in pospravljanja. Večina žena se enakopravno uveljavlja v vseh poklicih in je zaradi potreb po boljšem standardu družine zaposlena z enakim delovnim časom kot moški. To pa pomeni, da ji za vsa gospodinjstva dela ostane ravno toliko časa kot moškemu; zato so minili časi, ko sta bili metla in cunjia v moških rokah znak »copatarstva«. Prišli smo do tega, da je zaradi preobremenjenosti zaposlene žene potrebno tudi delo v stanovanju porazdeliti na vse člane družine. Prav gotovo bo z moškimi člani družine malo težje, ker ti navadno nimajo tako razvitega čuta za pospravljanje, vendar z malo razumevanja in malce humorja pripomoremo k temu, da delo v zvezi z vzdrževanjem stanovanja ni več tako moreče in neprijetno.

Mnogo nam pri vzdrževanju stanovanja pomaga sodobna tehnika. Ne samo gospodinjstvi stroji, temveč tudi sodobna kemijska čistilna sredstva so nam v veliko pomoč. Dela pa ne smemo odlašati, bolje je vsak dan nekaj kot vsakih nekaj dni vse. Nekatera dela je potrebno opravljati vsak dan — posteljanje postelje, čiščenje tal, brisanje prahu, — vendar si zato organizirajmo, da vsak teden opravimo eno izmed večjih del — pomivanje oken, pospravljanje omar in predalov, pomivanje vrat in barvnega pohištva itd. Sami si prav gotovo lahko naredite najboljši načrt, kako bodo ta dela potekala. Ob razumevajoči pomoči članov družine bomo uredili naš dom v prijetno in toplo bivališče z zavestjo, da k temu vsi pripomoremo. EŽ

ZACENJAMO PODLISTEK:

Imeli smo jih ...

Da bi vsebino našega lista popestrili in obogatili, smo se odločili — tudi v zvezi z odgovori na našo anketo — objavljati kot podlistek kratek pregled življenja in dela kulturnih in znanstvenih delavcev, ki so bili rojeni na Vipavskem ali pa je ta pokrajina zapustila v njihovem delu kakšno posebno sled. Ker pa teh predstavnikov ni prav malo, zato bomo vsaj nekatere vidnejše nekoliko podrobneje obdelali, medtem ko se bomo pri drugih le mimogrede ustavili. Naš namen je, da bi, kolikor bodo člani našega kolektiva take članke radi prebirali, skušali rešiti pozabe osebe in vrednote, ki so jih te ustvarile, in tako pomagati mlajšemu rodu, da spozna umetnike in znanstvenike, ki so iz naše srede izšli, ki so se v mladosti in tudi v času svojega ustvarjanja borili z mnogo večjimi težavami, pa so znali utreti ne le sebi pot, marveč jo še drugim pokazati in doprinesiti svoj delež narodovi kulturi. Upamo tudi, da bodo ti zapiski prav prišli tudi našim šolarjem in pedagoškemu kadru, ko mora obravnavati pri spoznavanju družbe svoj domači kraj.

Da se tega lotimo, zahteva čut dolžnosti, saj jim moramo biti za vse, kar so ustvarili na različnih poljih kulture, umetnosti in znanosti, hvaležni, pa tudi čut potrebe, saj moramo svojo preteklost spoznavati, se ob njej učiti in jo posredovati novim rodovom. In še nekaj: vedno bolj se zavedamo, da naš delovni človek, naš samoupravljavec ne more in ne sme biti ozko omejen le na svoje obzorje in potrebe, marveč mora ob skrbi in ljubezni do svojega podjetja in dela najti tudi vpogled v druge kolektive, v širšo občinsko problematiko, v njeno sedanjo in nekdanjo zgodovinsko podobo, zakaj sinteza obeh nam lahko daje pravo sliko ljudi in razmer.

Zavedamo se, da taka zasnova presega okvire našega časopisa in bi sodila v vseobčinsko glasilo. Toda, ker takega glasila nimamo, se je te naloge lotil naš Tekstilec. Želimo in upamo, da jo bodo njegovi bralci pozdravili.

Za uresničitev našega načrta smo pritegnili k sodelovanju domačina Marijana Breclja, knjižničarja v Goriški knjižnici, ki ga marsikdo izmed naših bralcev gotovo že pozna po njegovih prevodih iz tujih literatur, bibliografskem delu, oceanah literarnih del in publikacij ter po njegovih literarnih prispevkih.

Uredniški odbor

vsega po malem za vse

Iz enciklopedije lenuštva

Ne stori danes ničesar, kar lahko storiš jutri!

Ce vidiš koga počivati, pomagaj mu!

Ljubi posteljo kot samega sebe!

Ves dan počivaj, da ne boš za spanje utrujen!

Človek se rodi utrujen in živi zato, da bi se lahko odpočil!
Ce te prevzame volja, da bi delal, sedi in počakaj, da te mine!

TOČNOST

Francoski komik Tati meni, da je najbolj zanesljiv način, kako ujeti vlak ta, da zamudiš prejšnjega.

ZAUPNOST

Ne morem ti povedati vseh podrobnosti. Ze tako sem ti povedala več, kot sem sama zvedela.

Nagrade za reševalce

Rešitve noveletne nagradne križanke nam je poslalo 28 reševalcev. Izid zrebanja:

1. nagrada (30.— N din): Miloš Rušt, mojster v pomožnih obratih;
2. nagrada (20.— N din): Tone Kodrič, tehnolog v oplemenitilnici;
3. nagrada (15.— N din): Ivan Kobal, dijak na srednji tekstilni šoli v Kranju;
4. — 5. nagrada (po 10.— N din): Cilka Ličen, tkalka in Slavka Stegovec, delavka v čistilnici blaga
Izžrebani reševalci naj dvignejo nagrade v blagajni podjetja.

Imeli smo jih ...

KULTURNOZGODOVINSKI DROBCI IZ AJDOVSKE OBČINE

Obrobne slovenske pokrajine so bile v primerjavi s kulturnim razvojem osrednjih pogosto v zaostanku. Seveda moramo to jemati z nekim pridržkom. Pred očmi moramo npr. imeti veliko vlogo, ki jo je imela Koroška za našo kulturo v preteklem stoletju, kakor so jo tudi v nekaterih obdobjih imele primorske pokrajine (Trst in Goriška). Podobno razmerje še vedno obstaja, čeprav se v novejšem času razlike med provinco in osrednjim mestom ali predelom vedno bolj manjšajo. Vedno pa so vse naše obrobne pokrajine dajale — in dajejo — svoj velik prispevek v splošno zakladnico narodove kulture. Nekatere, se zdi, kakor bi naravnost tekmoval v tej plemeniti tekmi. In Primorska ni ena izmed revnih in zadnjih v tem pogledu. Delež, ki ga je naša pokrajina dala, ni niti majhen niti kakovostno povprečen. Brez pretirane samozavesti smemo trditi, da smo dali tudi nekaj vogelnih kmanov, in to na vseh področjih človeškega udestvovanja in v vseh obdobjih naše zgodovine: v pesništvu, pripovedništvu, literarnozgodovinski vеди, na dramskem in dramaturškem polju, v slikarstvu, kiparstvu, glasbi, v lutkarstvu, bibliografiji, političnem, narodnozgodovinskem, gospodarskem, šolskem področju itd. itd. Naševanje bi vodilo predaleč, nekaj imen naj le osveži gornje splošno naševanje: Krelj, Trost, Svetokriški, Vrtovec, Gregorčiči, Stanič, Lavrič, Pilon, Kalina, Klemenčič, Kogoj, Laharnar, Lebani, Volarič, Premrl, Bratina, Plesničar, Gradnik, Pregelj, Lovrenčič, Bevk, Kosovel, Kosmač, Budal, Zigon, Pirjevec, Ocvirk, Rupel, Vodopivec, Komel, Res, Velikonja, Remec, Breščakova, Česnik, Čebokli, Drekonja, Zgur, Lulik, Terčelj, Batagelj, Grabrijan, Bajc in da to površno in nesistematično naševanje končamo še dr. Danilo Lokar. Naševanje za novejšo dobo bi vodilo predaleč in še bi se zgodilo, da bi prav gotovo nehote koga prezrli.

Ce sedaj pojem Primorske zožimo in spregovorimo nekoliko le o našem ožjem predelu, o Vipavski dolini ali še ože o njenem zgornjem koncu, potem seveda odpade marsikatero zgoraj navedeno ime, stopi pa v ospredje prenekatero drugo, ki bi v širšem merilu ne našlo mesta. In kar smo zgoraj napisali za Primorsko, lahko — seveda v zmanjšanem merilu — trdimo za pokrajino ob Vipavi. Dala nam je veliko številno kulturnih in znanstvenih delavcev, ki jih bo zgodovina slovenske kulture uvrstila na svoje strani. In te moramo rešiti pozabe, ali pa si ob nekaterih osvežiti spomin, oziroma jih si ogledati nekoliko v okolju, iz katerega so izšli, da bomo tako stvarneje ocenili doprinos, ki ga je dala naša dežela. Podlistek noče biti sistematičen pregled kulturnega razvoja ali delovanja na tem območju, marveč le zapovrstje slik in zaokroženih podob najvažnejših njenih predstavnikov. Zato bo posegal v starejšo dobo, v dobo prejšnjega stoletja, najdlje pa se bo — razumljivo — zadržal pri sodobnikih, v kakem primeru celo — pri živem sodobniku. Podlistki bodo pisani pojednno, za širok krog bralcev, katerim je list namenjen, seveda bodo včasih zaradi obravnavane snovi same morali uporabiti tu in tam strokovno izrazoslovje.

Dr. AVGUST ZIGON (1877 — 1941)

Osmega januarja lanskega leta je poteklo 90 let, odkar se je v Ajdovščini, v hiši pod številko 4, v tipičnem predelu »gas« in »kalón« severno in vzhodno od današnjega trga, očetu Alojzu, krojaču, in Franciški, rojeni Kalin, rodil kasnejši veliki slovenski prešernoslovec dr. Avgust Zigon.

Po osnovnošolskih letih, ki jih je »Zgonov Gustl« preživel sredi takrat razgibanega ajdovskega kulturnega življenja (čitalnica, politično društvo »Edinost«) je študije, se pravi nemško klasično gimnazijo obiskoval v Gorici. Stanoval je v Alojzjevišču, oziroma »maleni semenišču«, kakor takrat večina slovenskih dijakov, ki so prihajali s podeželja v mestne šole. Tu je ob starejših in mlajših vrstnikih, med katere lahko štejemo pisatelja Iva Sorlija, nekaj let mlajšega pesnika Alojza Gradnika, ki se ga spominja kot samotarja in vase zaprtega, dalje Ivana Preglja in še nekaterih, doživljal svoja prva dijaška leta.

Po maturi se je kot abiturient vpisal na univerzo na Dunaju, kjer je študiral pravo,

kasneje na univerzo v Gradcu, kamor je poleg Dunaja hodila študirat velika večina slovenskih visokošolcev. Posvetil se je študiju umetnostne zgodovine, slavistike, klasične filologije in estetike. To šolanje moramo vedno imeti pred očmi, zakaj v tem je ves kasnejši Zigon — znanstvenik in prešernoslovec. Po končanem študiju je postal suplent na raznih gimnazijah (Kranj, Ljubljana, Gorica) 1903—05. V času, ko je Zigon poučeval nemščino in slovenščino na goriški cesarskokraljevi nemški gimnaziji, je bil med njegovimi učenci tudi Ludvik Zorzut. Ta se spominja, da je profesor Zigon prihajal v šolo vedno nekoliko aristokratsko, oblečen v salonsko su-

Dr. Avgust Zigon

knjo. Bil je nizke rasti, z bradico, studiozen. V razredu je stal vedno pred klopmi in dijaki so ga zelo spoštovali. Kasneje pa je postal še sodelavec na inštitutu za umetnostno zgodovino v Gradcu v letih 1905—09. V tej dobi je tudi pisal svojo disertacijo za dosego doktorata. Izbral si je umetnostnozgodovinsko snov, in sicer Leonarda da Vinci.

Po vrnitvi v domovino je od leta 1910 do 1925 služboval kot bibliotekar v ljubljanski Narodni in univerzitetni knjižnici (tedaj: študijski knjižnici), najprej kot skriptor, nato kot vodja in končno kot ravnatelj (1920—25), ko je stopil v pokoj, ki ga je preživel v Ljubljani v neprestanem delu in dopolnjevanju ter dozevanju v graških letih začetega dela na literarnozgodovinskem področju slovenistike. In sredi tega dela ga je ubila krogla italijanskega vojaka, ko se je 15. julija 1941 vračal v pozni polnočni uri na svoj dom na Cesti na Rožnik. Kakšen odmev je imela Zigonova smrt, nam dovolj zgovorno pričajo kratke, a toliko bolj pretresljive vrstice na prvi strani 9. številke »Slovenskega poročevalca«, ki se glase: »AVGUST ZIGON. Strel, ki ga je sprožila zločinska

okupatorska roka, je smrtno pogodil slovenskega kulturnega delavca in prešernoslovca Avgusta Zigona. Ko se je vračal domov, so ga ustrelili v hrbet karabinerji.«

Vsega Zigonovega dela v tako kratkem zapisu ni mogoče niti prikazati, navedli bomo le nekaj naslovov: »Nekoliko stvari izpod Čopovega in Prešernovega peresa« (1903), »Zapuščinski akt Prešernov« (1904), »Lél — moj kermar« (1905), »Tercinska arhitektonika v Prešernu« (1906), »Levstikovo delo za Prešerna« (1914), »Čopova biblioteka« (1916—17), »Amor ch'al cor gentil: ratto s'apprende« (1917), »Krst pri Savici« (1918). V rokopisu so ostali Spomini Franje Koširjeve. Sintezo njegovega dolgoletnega dela pa pomenita knjigi: »Prešernova čitanka« (1922) in »Francè Prešeren, poet in umetnik« (1925).

Ime Avgusta Zigona je in bo tako ostalo zvezano s prešernoslovjem, posebno s trozvezdjem Prešeren—Čop—Levstik. Nad 33 let je posvetil vse svoje umske moči neutrudnega, vztrajnega, zagriženega znanstvenika, kakršnih smo imeli Slovenci malo. Ko bi bilo Zigonu dano, da bi si probleme, ki jih je reševal, tudi oblikovno pravilno zastavljal in jih ne vklepal v neke toge forme (tako imenovana »tretjinska arhitektonika« pri Prešernu), bi bil prav gotovo edinstven med slovenskimi literarnimi zgodovinarji, občudovanja vreden v objavljanju virov in komentiranju besedil. Zigon je bil namreč kot nalašč poklican za to, ker je imel poleg lastnosti, da je bil v svojem delu garač, tudi vse potrebne predispozicije, strokovni aparat, izredno fin estetski čut in končno osebno prizadetost pri obravnavanju osebnosti in del. Tako pa se je s svojim gledanjem in razlaganjem nastanka Prešernovega dela postavil nasproti modernejšim tokovom (Kidrič, Prijatelj) in ostal osamljen. Vendar je svojo pot hodil zavestno in jo znal tudi prepričljivo braniti. Ze nekateri stavki iz epiloga k Prešernovi čitanki to povedo: »Pravijo mi, da si pesnik najdi in mora najti sam, brez tuje pomoči, pot do srca. To je gotovoda res. Ni pa takó res, da treba ob Prešernu — edinole srcá; znanja zahteva, prav pristne »učenosilce«, idej in resnih študij, prav kakor kak Horac — tudi Prešeren. Resnično umevanje Prešernovega dela in duha ni in ni nikaka srčna zadeva.« Tako lahko prepisemo upravičeno sodbo Marje Boršnikove: »Jedro njegovega (Zigonovega) napora je živo in utegne še kdaj oploditi metode bodočnosti, ko jim bo čas dorastel.«

Avgust Zigon je svoje delo in življenje posvetil slovenstvu. In celó zapečatil s krvjo. Mi, njegovi ožji rojaki, pa nismo zanj niti toliko storili, da bi mu vzdali ploščo in poimenovali ulico ali ustanovo ali šolo po njem. In vendar bi zadostovalo njegovo ime, da reši Ajdovščino pozabe. To se nam zdi v teh dneh, ko praznujemo Prešernov dan, neodpušljivo in Ajdovščina mora to popraviti, če je že zamudila to priliko ob lanskoletni devetdesetletnici njegovega rojstva.

Marijan Breclj